Asia: E 15/2025 vp
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Kirjallinen asiantuntijalausunto

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: Puhtaan teollisuuden ohjelma

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua. Teollisuuden vihreä siirtymä on välttämätön EU:n ilmastotavoitteiden kannalta. Se tulee tehdä luontoa ja oikeudenmukaisuutta kunnioittaen.

On tärkeää, että puhtaan teollisuuden ohjelma perustuu EU:n ilmastolakiin, joka ohjaa siten Euroopan teollisuuden päästövähennyksiä ja vauhdittaa siirtymää kohti puhtaampaa tuotantoa. Johdonmukainen ja pitkäjänteinen EU:n ilmastopolitiikka luo pohjan tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaville investoinneille sekä teknologioiden kehittämiselle. EU:n ilmastotavoitteiden tulee luoda suuntaa eurooppalaisen teollisuuden kehitykselle, ei toisin päin. Suomen tulisi korostaa, että EU:n ilmastotavoitteessa on tärkeää huomioida päästövähennykset, maankäyttösektorin nettonielut, sekä pysyvät tekniset nielut erillisin tavoittein.

Eurooppalaisen teollisuuden siirtymälle on luotava ekologiset ja sosiaaliset reunaehdot. Puhtaan teollisuuden ohjelman pyrkimys edistää teollisuuden puhdasta siirtymää on tärkeä, mutta on varmistettava, ettei se johda luontohaittoihin. Ympäristön kannalta yhtä tavoitetta edistettäessä ei saa aiheuttaa merkittävää haittaa toiselle. Tulee myös varmistaa, että teollisuuden työntekijöitä tuetaan oikeudenmukaisesti osana siirtymää, erityisesti fossiilisista polttoaineista ja raskaasta teollisuudesta riippuvaisilla alueilla. Suomen tulee vaikuttaa tulevaan lainsäädäntöön, että ympäristön reunaehdot otetaan huomioon.

Suomen päätavoite uudistettavassa biotalousstrategiassa on EU:n kilpailukyvyn vahvistaminen. Luonnonsuojeluliitto korostaa, että biotalouden on perustuttava luonnonvarojen kestävään käyttöön, eli ylikulutuksen ehkäisemiseen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Ilman reunaehtojen asettamista biotalouden edistäminen pahentaa ilmastokriisiä, luontokatoa ja hidastaa vesistöjen hyvän tilan saavuttamista. Suomen tavoitteita tulisi näiltä osin tarkistaa, biotaloutta voidaan edistää vain luonnon kantokyvyn rajoissa.

Komission aloitteessa ehdotetaan 100 miljardin euron ohjaamista raskaan teollisuuden vähähiilistämiseen. Julkiset varat eivät saa päätyä yritysten käyttöön ilman sitovia ympäristöä ja oikeudenmukaisuutta suojaavia ehtoja. Luonnonsuojeluliiton näkökulmasta tulee varmistaa saastuttaja maksaa -periaatteen toteutuminen ja sitouttaa erityisesti raskaan teollisuuden toimijat ilmastotieteen mukaiselle polulle. Yrityksiä sitovia velvoitteita tarvitaan saastuttaja maksaa -periaatteen toteutumiseksi.

Luonnonsuojeluliitto voi yhtyä perusmuistiossa esitettyyn Suomen kantaan, jossa kiertotalous nostetaan yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi. Kiertotalouteen satsaamalla voidaan suitsia luonnonvarojen ylikulutusta ja luoda uusia elinkeinoja. Energian ja luonnonvarojen kulutuksen vähentäminen on välttämätön osa teollisuuden siirtymää, ja Suomen tulisi varmistaa, että tämä sisällytetään tulevaan kiertotalouteen liittyvään aloitteeseen (Circular Economy Act).

Ympäristön ja sosiaalisten reunaehtojen näkökulmasta keskeistä on, miten myöhemmin tänä vuonna julkistettava teollisuuden vähähiilistymistä nopeuttava säädös (Industrial Decarbonisation Accelerator Act) ohjaa teollisuuden siirtymää. Suomen tulisi vaikuttaa, että sen yhteydessä luodaan puhtaan teollisuuden ohjelmasta puuttumaan jääneitä ympäristöllisiä ja sosiaalisia reunaehtoja.

Lisätietoja:
ilmastoasiantuntija Nelli Immonen, 045 7885 2037, nelli.immonen@sll.fi